

chicznej. Zaprezentowano również założenia europejskiego programu oceny skuteczności somatoterapii.

Ostatnia sesja została poświęcona problematyce zmagania się z chorobą jako stresorem. W kontekście tych zagadnień uwypuklono m.in. rolę wymiaru duchowego i wsparcia ze strony rodziny w adaptacji i radzeniu sobie w chorobie. Zwrócono także uwagę na związek między stresem a zmianami w układzie immunologicznym i podkreślono konieczność współpracy między medycyną biobehawioralną, psychoimmunologią i naukami społecznymi.

Uczestnikom sympozjum oprócz sesji plenarnych zaproponowano udział w różnych warsztatach m.in.: NLP w psychiatrii, Adekwatność i nieadekwatność dotyku w psychoterapii analitycznej, Manualna terapia narządowa, Kinezyjologia edukacyjna – metoda rozwiązywania trudności w uczeniu się i dysleksji, Psychoterapia a dotyk, Przeniesienie i przeciwprzeniesienie w somatoanalizie, Relacja w psychoterapii: bliskość i dystans, Idiolektyka – zastosowania praktyczne i in.

Otwierając obrady tegorocznego sympozjum, organizatorzy życzyli także miłych wrażeń z pobytu w „królewskim mieście”. Mimo że obrady i warsztaty trwały do późnych godzin wieczornych, nie zabrakło wspólnych spacerów królewskim traktem, a dla chętnych – możliwości przeżyć artystycznych w zetknięciu ze sztuką współczesną czy twórczością M. Chagalla.

Kończąc obrady VII Europejskiego Sympozjum Somatoterapii, organizatorzy zaprosili wszystkich uczestników do Krakowa na przyszły rok, tu bowiem w dniach 18-25 października 1998 r. odbywać się będzie VIII Międzynarodowy Kongres Somatoterapii, VIII Europejskie Sympozjum Somatoterapii i II Międzynarodowy Kongres Somatoanalizy.

KS. MARIAN ZDZISŁAW STEPULAK
Lublin

SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI
PSYCHOLOGICZNEJ NA TEMAT
ETYCZNO-PRAWNE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI PSYCHOLOGÓW
KRAKÓW, 12-13 CZERWCA 1998 ROKU

W dniach 12-13 czerwca 1998 r. w siedzibie Międzynarodowego Centrum Rozwoju Służb Społecznych UJ w Krakowie odbyła się konferencja naukowa psychologów.

ROCZNIKI PSYCHOLOGICZNE, 1, 1998

Oorganizatorem tego spotkania był prof. dr hab. Adam Niemczyński – przewodniczący Sądu Koleżeńskiego Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, a równocześnie prezes Krakowskiego Oddziału PTP – oraz Zarząd Krakowskiego Oddziału PTP.

Głównym celem tej konferencji było przedstawienie i omówienie spraw związanych z dotychczasową działalnością Sądu Koleżeńskiego, a przy tym zajęcie się etyczno-prawnymi aspektami działań zawodowych psychologów. Uczestnikom konferencji zostały wręczone następujące materiały pomocnicze: Regulamin Sądu Licencyjnego Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Polski Kodeks Etyczno-Zawodowy Psychologa, Projekt ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów.

Na początku obrad prof. Niemczyński powitał wszystkich uczestników konferencji, zachęcając równocześnie do podjęcia bliższej współpracy pomiędzy poszczególnymi oddziałami PTP z całej Polski. Następnie poszczególni uczestnicy obrad wyrazili swoje oczekiwania i przedstawili wstępnie problemy etyczno-prawne wynikające z ich codziennej pracy zawodowej. Wśród uczestników swoim osobistym i ciekawym doświadczeniem podzielili się m.in. Elżbieta Leśniak – psycholog kliniczny z Krakowa, Ewa Napierała – psycholog z Bydgoszczy, Maciej Załuski – z ośrodka interwencji kryzysowej, ks. Marian Stepulak – psycholog akademicki z Lublina, delegat lubelskiego oddziału PTP. Podstawowym problemem wyłaniającym się z tej części konferencji było wskazanie na złą i nie uporządkowaną sytuację prawną psychologów. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest aktualnie brak ustawy regulującej sytuację prawną wykonujących swój zawód psychologów.

Kolejnym etapem konferencji była otwarta dyskusja na tematy związane z etyką zawodu psychologa. Z dyskusji tej można było wyłonić kilka głównych zagadnień.

Zasadniczą dyspozycją etyczną psychologa są bez wątpienia *kompetencje zawodowe*. Chodzi o to, iż psycholog powinien nieustannie pogłębiać i aktualizować wiedzę psychologiczną. Konieczną rzeczą jest to, aby poddawał się superwizji oraz swoje doświadczenia zawodowe wymieniał z innymi psychologami. Wiedza psychologiczna ma to do siebie, iż ciągle musi być weryfikowana w codziennej działalności zawodowej.

Druga grupa zagadnień dotyczyła *kontroli nad samym sobą* w odniesieniu do klienta. W tym kontekście słyszy się bowiem coraz częściej o problemie nadużyć seksualnych. Można mówić nie tylko o kontroli nad sobą wobec przyjętej roli zawodowej, ale i o potrzebie nieustannej pracy nad sobą w podnoszeniu na wyższy poziom własnych sprawności moralnych.

Kolejna grupa problemów, które zostały podjęte w dyskusji, dotyczyła *niepewności i niepokoju moralnych* psychologa w interakcjach osobowych: psycholog-klient. Mówiono o tym, iż mniej takich konfliktów powoduje praca z ludźmi psychicznie chorymi, znacznie więcej trudności powstaje w kontaktach z tymi klientami, którzy przychodzą do psychologa dobrowolnie. Dla wielu psychologów jest to jednoznaczne przejście od pracy klinicznej do udzielania natychmiastowej i doraźnej pomocy.

Potrzeba takiego działania i podejmowania szybkich decyzji powoduje często stan napięcia, frustracji i dyskomfortu z powodu małych efektów działań terapeutycznych.

Zwieńczeniem dyskusji była wyraźna sugestia dotycząca postulatu, aby *podnosić świadomość etyczną psychologów*. Ten proces należałoby rozpocząć od pierwszych lat studiów psychologicznych. Kompetencje zawodowe bowiem muszą być poszerzane wraz z procesem podnoszenia wrażliwości i świadomości etycznej studentów, a następnie psychologów.

Dyskusja pod sprawnym przewodnictwem prof. Niemczyńskiego osiągnęła wcześniej przewidywany cel. Zmierzała ona bowiem do określenia standardów postępowania psychologów oraz odśladania pewnych nieprawidłowości, jakie pojawiają się w codziennej praktyce psychologicznej.

W programie konferencji przewidziany był również wykład pod tytułem: *Problem tajemnicy zawodowej w świetle teorii i praktyki psychologicznej*. Wykład ten został wygłoszony przez ks. dra Mariana Zdzisława Stepulaka, adiunkta Katedry Psychologii Ogólnej KUL. Na wstępie wykładu została ukazana ważność problematyki etyki zawodowej psychologa ze szczególnym uwzględnieniem tajemnicy zawodowej.

Pierwsza część wykładu była poświęcona etyczno-prawnym aspektom tajemnicy zawodowej psychologa w Polsce. Została podana definicja tajemnicy zawodowej oraz jej podstawowe rodzaje. Następnie w kontekście tej problematyki zostały omówione następujące dokumenty ustawodawczo-prawne: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, Ustawa o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, Kodeks etyczno-zawodowy psychologa, Projekt ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów.

Obowiązek przestrzegania tajemnicy zawodowej jest skomplikowany. Nie chodzi tutaj tylko o doskonałą znajomość obowiązujących zasad, konieczne jest raczej podjęcie wysiłku wymagającego doskonalenia własnej postawy moralnej. Wyraża się to w szacunku dla godności każdej osoby ludzkiej, dla każdego bez wyjątku człowieka.

Współcześnie w praktyce terapeutycznej istnieje tendencja do tworzenia wielu grup psychoterapeutycznych, a to powoduje nasilenie się problemu zachowywania tajemnicy zawodowej, ponieważ zwiększa się siłą rzeczy liczba członków tej formy pomocy psychologicznej. Można by postawić pytanie, na ile tajemnica zawodowa ma obowiązywać już nie tylko terapeutów, ale i również klientów.

W zakończeniu pierwszej części wykładu powiedziano, iż istnieje odpowiedzialność karna i cywilna za zdradę tajemnicy zawodowej (zob art. 264 k.k. i art. 23, 24 k.c.). Jednakże psycholog może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej tylko wtedy, gdy ujawni wiadomość będącą nie tylko tajemnicą zawodową, lecz także służbową.

Część druga wykładu została poświęcona tajemnicy zawodowej w praktyce psychologicznej na podstawie raportów pisemnych. W przedstawionych kilku raportach zostały ukazane dylematy moralne psychologów związane z trudnościami w zacho-

wywaniu tajemnicy zawodowej oraz strategii ich rozwiązywania. Analizując prezentowane przypadki można stwierdzić, iż wielu psychologów nie potrafi efektywnie rozwiązywać trudności moralnych w swojej pracy, zatrzymując się na etapie traktowania ich jako dylematów etycznych, a więc sytuacji, których nie da się jednoznacznie rozstrzygnąć.

W konkluzji wykładu padło stwierdzenie dotyczące oceny trudności etycznych, związanych z tajemnicą zawodową. Wykładowca zauważył, iż przyczyny takiego stanu rzeczy są bardzo złożone. Dotyczą one bowiem nie tylko trudności natury obiektywnej, np. niejednoznaczności dokumentów prawnych, braku psychologicznie spójnej koncepcji człowieka, lecz także tkwią wewnątrz samego psychologa, wykonującego swoje obowiązki zawodowe. Tę subiektywną przyczynę stanowi z całą pewnością mało zadowolający poziom świadomości etycznej. Pojawia się zatem ważny postulat, aby w czasie studiów uniwersyteckich, a później i w pracy zawodowej, umożliwić psychologom formację etyczną. Zdarza się bowiem, iż nie rozwiązany problem klienta jest równocześnie problemem samego psychologa.

Po wygłoszonym wykładzie odbyła się dyskusja, w której zwrócono uwagę na analizę konkretnych przypadków z osobistego doświadczenia uczestników konferencji, związanych z problemem tajemnicy zawodowej.

Następny dzień konferencji został poświęcony dyskusji na temat przyszłych zadań Izb Psychologicznych, które mają służyć ochronie działalności zawodowej psychologów oraz pomagać w podnoszeniu poziomu ich działań.

Drugim ważnym punktem obrad w tym dniu było poddanie naukowej refleksji angielskiego kodeksu etycznego w aktualnej wersji z 1993 r.

Warto nadmienić, że konferencja dała uczestnikom przekonanie co do potrzeby kontynuowania tej problematyki na kolejnych spotkaniach. Wskazane byłoby liczne uczestnictwo psychologów z różnych ośrodków krajowych, w których istnieją terenowe oddziały PTP, oraz nawiązanie współpracy z europejskimi towarzystwami psychologicznymi.